

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ПРИЧОРНОМОРСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Науковий журнал

Випуск 72

Частина 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Головний редактор:

Шапошников Костянтин Сергійович - доктор економічних наук, професор, ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій» (Одеса, Україна).

Члени редакційної колегії:

Вербівська Людмила Василівна - кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Гавкалова Наталія Леонідівна - доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна).

Гальцова Ольга Леонідівна - доктор економічних наук, професор, Класичний приватний університет (Запоріжжя, Україна).

Дименко Руслан Анатолійович - доктор економічних наук, доцент, ДВНЗ Університет банківської справи (Львів, Україна).

Дука Анастасія Петрівна - доктор економічних наук, професор, професор, Національний університет "Чернігівська політехніка" (Чернігів, Україна).

Іртищева Інна Олександрівна - доктор економічних наук, професор, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна).

Коваль Віктор Васильович - доктор економічних наук, професор, Південний науковий центр НАН України та МОН України (Одеса, Україна).

Кудласва Наталія Вікторівна - кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Лопашук Інна Афанасіївна - кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Марич Максим Григорович - кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Морозова (Селіверстова) Людмила Сергіївна - доктор економічних наук, професор, Київський національний торговельно-економічний університет (Київ, Україна).

Новикова Іннола Вікторівна - доктор економічних наук, професор, ВСП "Інститут інноваційної освіти Київського національного університету будівництва" (Київ, Україна).

Островська Наталія Степанівна - доктор економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Пономаренко Тетяна Вадимівна - доктор економічних наук, професор, Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Бугая (Київ, Україна).

Прохорчук Світлана Володимирівна - кандидат економічних наук, професор, Заклад вищої освіти «Міжнародний університет бізнесу і права» (Херсон, Україна).

Роговий Андрій Віталійович - доктор економічних наук, професор, Навчально-науковий інститут бізнесу, природокористування і туризму, Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна).

Сафонов Юрій Миколайович - доктор економічних наук, професор, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України (Київ, Україна).

Стеблянко Ірина Олегівна - доктор економічних наук, професор, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Дніпро, Україна).

Ткачук Ірина Ярославівна - доктор економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Федишин Майя Пилипівна - кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Цвірко Олена Олександрівна - доктор економічних наук, професор, ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій» (Одеса, Україна).

Велькі Януш - доктор економічних наук, професор, Університет «Опольська політехніка» (Ополе, Польща).

Гросу Вероніка - доктор економічних наук, професор, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Дзієканські Павел - доктор економічних наук, професор, Університет імені Яна Кохановського (Кельце, Польща).

Космулес Крістіна Габрієла - кандидат економічних наук, асистент професора, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Міхальчук Камелія-Каталіна - кандидат економічних наук, доцент, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Пілелієне Ліна - доктор економіки, професор маркетингу, Університет Вітаутаса Великого (Каунас, Литва).

Ситнік Інесса Василівна - доктор економічних наук, професор, Університет «Політехніка Опольська» (Ополе, Польща).

Соколюк Маріан - кандидат економічних наук, доцент, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Хлачук Елена - доктор економічних наук, професор, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Чоботару Маріус-Сорін - кандидат економічних наук, лектор, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Електронна сторінка видання – www.bsес.in.ua

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: <https://doi.org/10.32843/bsес>

Науковий журнал «Причорноморські економічні студії»

включено до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (Категорія «Б») на підставі Наказу МОН України від 28 грудня 2019 року № 1643 (Додаток 4)

Галузь науки: економічні.

Спеціальності: 051 – Економіка; 071 – Облік і оподаткування;

*072 – Фінанси, банківська справа та страхування; 073 – Менеджмент; 075 – Маркетинг;
076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; 241 – Готельно-ресторанна справа;
242 – Туризм; 292 – Міжнародні економічні відносини.*

Науковий журнал індексується у наукометричній базі **Index Copernicus**.

Затверджено до друку та поширення через мережу Інтернет відповідно до рішення вченої ради Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій (від 27 грудня 2021 року протокол № 12)

Науковий журнал «Причорноморські економічні студії» зареєстровано Міністерством юстиції України (Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 21934-11834Р від 23.03.2016 року)

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN (Print): 2524-0897

ISSN (Online): 2524-0900

© ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2021

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Сазонова С.В.ІДЕНТИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ..... 7**Семенчук Т.Б., Пахота Н.В., Шленський О.М.**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
НА ОСНОВІ СУЧАСНИХ ІНСТРУМЕНТІВ МЕНЕДЖМЕНТУ..... 13**Череп А.В., Осаул А.О.**ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА ЄС:
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ..... 18**Чубасєвський В.І.**СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ
КОРПОРАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ..... 24**Шульга О.А.**

РОЛЬ ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ..... 31

Юр'єв В.В.ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ УМОВ ДІЯЛЬНОСТІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРОЦЕС ДИВЕРСИФІКАЦІЇ..... 36**Яворська О.Г.**РИНОК РЕСТОРАННИХ ПОСЛУГ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ
У ПЕРІОД КОРОНАКРИЗИ..... 44**Язіна В.А., Погребняк А.В., Сабіров О.В.**ЕЛЕКТРОННЕ МЕНЮ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНТЕРАКТИВНИЙ СЕРВІС
СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА..... 53РОЗДІЛ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ
І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА**Голод А.П., Графська О.І., Базюк М.Б.**БЕЗПЕКА ДЕСТИНАЦІЙ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ
В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ..... 57РОЗДІЛ 5. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**Мединська Н.В.**ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ
ЯК СКЛАДНИК ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ..... 63РОЗДІЛ 6. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ,
СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА**Заюков І.В.**ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІЙНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВТРАТ
ЧЕРЕЗ ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ПЕРЕДЧАСНОЇ СМЕРТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ
ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РЕГІОНУ..... 70**Лисак В.Ю., Семендяк В.М.**ХАРАКТЕРИСТИКА МЕХАНІЗМУ ТА МЕТОДІВ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ..... 78

РОЗДІЛ 7. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Гришук Н.В.ІНВЕСТИЦІЙНІ ПОСТУПИ ЯК ОСНОВА
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В АГРАРНІЙ ГАЛУЗІ..... 83**Давидов О.І.**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ
ФУНДАМЕНТАЛЬНО-СТЕЙКХОЛДЕРСЬКОЇ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВ..... 91

Кузьменко А.О., Сандульський Р.П., Урванцева С.В. ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА ЯК ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙ У ВІТЧИЗНЯНИЙ АГРАРНИЙ СЕКТОР.....	99
Маслак Н.Г., Маслак О.М. ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ.....	106
Савчук С.В., Коломийчук Н.М. ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	113
Середа О.О. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ВТРАТИ ВАРТОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ.....	117
Супрун А.А., Ободець Д.О., Лепеха А.А. ФАКТОР НЕВИЗНАЧЕНОСТІ У ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ: ФІНАНСОВИЙ АСПЕКТ.....	124
РОЗДІЛ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ	
Антоненко Н.В., Чабан Є.О. ФОРМУВАННЯ І ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ЕЛЕКТРОННОМУ ВИГЛЯДІ.....	131
Даценко Г.В., Кудирко О.М. КОНТРОЛЬ НАД ОБЛІКОМ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	139
Фесун І.Ю. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ.....	146

CONTENTS

SECTION 3. ECONOMICS AND HISTORY OF ECONOMIC IDEA

Sazonova Svitlana IDENTIFICATION OF RISKS OF STRATEGIC MANAGEMENT OF TELECOMMUNICATIONS ENTERPRISES IN THE DIGITAL ECONOMY	7
Semenchuk Tetiana, Pakhota Nataliia, Shlenskovi Oleksandr ENSURING EFFICIENT ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE ON THE BASIS MODERN MANAGEMENT TOOLS	13
Cherep Alla, Osaul Alina TOURIST POTENTIAL OF RURAL TOURISM IN UKRAINE AND THE EU: A COMPARATIVE ANALYSIS	18
Chubaievskiy Vitaliy STRATEGIC GUIDELINES FOR FORMATION OF CORPORATE INFORMATION SECURITY POLICY	24
Shulha Olha THE ROLE OF LOGISTICS MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES	31
Yurev Volodymyr THE INFLUENCE OF ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC CONDITIONS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES ON THE DIVERSIFICATION PROCESS	36
Yavorska Oksana THE BLACK SEA REGION RESTAURANT AND CATERING SERVICES MARKET DURING THE CORONAVIRUS CRISIS	44
Yazina Viktoriia, Pohrebniak Andrii, Sabirov Oleksandr ELECTRONIC MENU AS AN EFFECTIVE INTERACTIVE SERVICE OF MODERN ENTERPRISES OF THE RESTAURANT ECONOMY	53

SECTION 4. PRODUCTIVE POWER DEVELOPMENT AND REGIONAL ECONOMY

Holod Andrii, Hrafska Oryslava, Baziuk Mariia SAFETY AND SECURITY OF INTERNATIONAL TOURISM IN THE CONDITIONS OF GLOBAL THREATS	57
---	----

SECTION 5. ECONOMY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT AND ENVIRONMENTAL DEFENCE

Medynska Nataliia INVESTMENT SUPPORT FOR WASTE MANAGEMENT AS A COMPONENT OF THE ECONOMIC MECHANISM OF NATURE MANAGEMENT	63
--	----

SECTION 6. DEMOGRAPHY, LABOR ECONOMICS, SOCIAL ECONOMICS AND POLITICS

Zayukov Ivan ESTIMATION OF POTENTIAL ECONOMIC LOSSES THROUGH THE MAIN CAUSES OF PREMATURE MORTALITY OF THE BLACK SEA ECONOMIC REGION	70
Lysak Volodymyr, Semendiak Vadym CHARACTERISTICS OF THE MECHANISM AND METHODS OF SOCIO-ECONOMIC MOTIVATION OF PERSONNEL	78

SECTION 7. MONEY, FINANCES AND CREDIT

Hryshchuk Nadiia INVESTMENT ACTIVITIES AS THE BASIS OF SOCIO-ECONOMIC TRANSFORMATIONS IN THE AGRICULTURAL INDUSTRY	83
--	----

Davydov Oleksandr THEORETICAL AND METHODOLOGICAL GROUNDS OF IDENTIFICATION OF INTERNAL FACTORS OF THE FUNDAMENTAL AND STAKEHOLDER VALUE ADDED OF ENTERPRISES.....	91
Kuzmenko Andrii, Sandulskyi Ruslan, Urvantseva Svitlana LAND REFORM AS AN ENABLING AND ACTIVATING FACTOR FOR INVESTMENTS IN AGRICULTURAL INDUSTRY OF UKRAINE.....	99
Maslak Nataliia, Maslak Oleksandr STATE FINANCIAL SUPPORT IN THE SYSTEM OF FINANCIAL SECURITY FOR THE FARMS IN UKRAINE.....	106
Savchuk Svitlana, Kolomyychuk Nataliya PUBLIC FINANCE IN A DEMOCRATIC SOCIETY.....	113
Sereda Olena MANAGEMENT OF RISKS OF LOSS OF VALUE OF BUSINESS ENTITIES IN THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF THE FINANCIAL STRATEGY.....	117
Suprun Anatoly, Obodets Daria, Lepekha Anna UNCERTAINTY IN THE DIGITAL ECONOMY FROM A FINANCIAL PERSPECTIVE.....	124
SECTION 8. ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT	
Antonenko Nadiia, Chaban Yelyzaveta FORMATION AND SUBMISSION OF FINANCIAL STATEMENTS IN ELECTRONIC FORM.....	131
Datsenko Ganna, Kydurko Olena CONTROL OVER ACCOUNTING OF COMMODITY OPERATIONS OF PHARMACEUTICAL INDUSTRY TRADE ENTERPRISES AND POSSIBLE WAYS OF ITS IMPROVEMENT.....	139
Fesun Iryna PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF CASH FLOW ACCOUNTING OF PUBLIC SECTOR ENTITIES.....	146

РОЗДІЛ 7. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПОСТУПИ ЯК ОСНОВА
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В АГРАРНІЙ ГАЛУЗІINVESTMENT ACTIVITIES AS THE BASIS
OF SOCIO-ECONOMIC TRANSFORMATIONS
IN THE AGRICULTURAL INDUSTRY

У статті досліджено питання актуальності інвестицій як зовнішнього джерела фінансування сільськогосподарських виробників. Розглянуто погляди науковців щодо проблем інвестиційного забезпечення, їх суттєвий внесок у створення й розвиток теорії і практики інвестиційних поступів підприємств малого та середнього агробізнесу. Зазначено, що фінансове забезпечення у вигляді залучення й освоєння інвестицій є одним із найважливіших чинників, який впливає на ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств. Здійснено аналіз інвестиційного клімату Вінницької області і доведено, що інвестиційні ресурси у поєднанні з грамотно сформованим інвестиційним планом розвитку здатні створити економічний розвиток у середніх за розміром підприємствах як аграрного сектору області, так і економіки країни. Окреслено, що швидке залучення та оптимальне використання інвестицій – найшвидший шлях до піднесення економічного розвитку держави на новий рівень, зокрема інвестиційний. Визначено, що впровадження дієвих інвестиційних інструментів та їх подальше застосування забезпечить інноваційний розвиток сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: інвестиції, фінансування, іноземні інвестиції, капітальні інвестиції, аграрний сектор, аграрна економіка.

В статье исследованы вопросы актуальности инвестиций как внешнего

источника финансирования сельскохозяйственных производителей. Рассмотрены взгляды ученых, их существенный вклад в создание и развитие теории и практики инвестиционных предпринимательств малого и среднего агробизнеса. Отмечено, что финансовое обеспечение посредством привлечения и освоения инвестиций является одним из важнейших факторов, влияющих на эффективность деятельности сельскохозяйственных предприятий. Осуществлен анализ инвестиционного климата Винницкой области и доказано, что инвестиционные ресурсы в сочетании с грамотно сформированным инвестиционным планом развития способны создать экономическое развитие в средних по размеру предприятиях как аграрного сектора области, так и экономики страны. Определено, что быстрое привлечение и оптимальное использование инвестиций – самый быстрый путь к подъему экономического развития государства на новый уровень, в частности инвестиционный. Также определено, что внедрение инвестиционных инструментов и их дальнейшее применение обеспечит инновационное развитие сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: инвестиции, финансирование, иностранные инвестиции, капитальные инвестиции, аграрный сектор, аграрная экономика.

УДК 005.591.6:37
DOI: <https://doi.org/10.32843/bSES.72-37>

Гришук Н.В.

к.е.н., старший викладач
кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Вінницький національний
аграрний університет

Hryshchuk Nadiia

Vinnitsia National Agrarian University

The article examines the relevance of investment as an external source of financing for agricultural producers. The views of scientists on the problems of investment support of the agricultural sector of the economy, their significant contribution to the creation and development of theory and practice of investment progress of small and medium-sized agribusinesses. It is noted that financial security in the form of attracting and developing investments is one of the most important factors influencing the efficiency of agricultural enterprises. Using the analysis of investment support of the agricultural sector, their role as an important source of financial support for the functioning of agricultural enterprises is revealed. An analysis of the investment climate of Vinnytsia region and based on which it is proved that investment resources in combination with a well-formed investment development plan can create economic development in medium-sized enterprises in the agricultural sector and the economy. Foreign investment plays an important role in assessing the investment climate in Ukraine's agro-industrial complex. It was outlined that rapid attraction and optimal use of investments is the fastest way to raise the economic development of the state to a new level, including investment of effective instruments provides innovative development of agricultural enterprises. Emphasis is placed on the problems that hinder the development of the agricultural sector, the state of financial security of agricultural producers, and hence the regulation of investments of agricultural enterprises. It is proved that compliance with state guarantees for the protection of foreign investment will help ensure a favorable investment climate. Stable conditions for foreigners' investment activities, observance of their legal rights and interests, and full preservation of foreign investments are guaranteed. It is determined that the introduction of effective investment instruments and their further application will ensure the innovative development of agricultural enterprises.

Key words: investments, financing, foreign investments, capital investments, agrarian sector, agrarian economy.

Постановка проблеми. Сьогодні предмет залучення фінансування як для розвитку бізнесу, так і на потреби операційної оптимізації платіжного балансу не втрачає актуальності в аграрній галузі. Аспекти забезпечення фінансової стабільності господарської діяльності підприємств завжди залишаються важливими як для корпора-

тивного сектору, так і для малого та середнього бізнесу. Аграрний сектор є основним постачальником сировини для промислових та сільськогосподарських переробних підприємств, джерелом для альтернативної відновлюваної енергетики. Інвестиційну діяльність можна без перебільшень трактувати як трендовий компонент поступаль-

ного розвитку соціуму. Тому в сучасних реаліях господарювання агросектор економіки потребує особливої підтримки та постійного інтенсивного розвитку, що значною мірою можна забезпечити за допомогою своєчасних інвестиційних поступів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні підходи до вивчення питань та проблем інноваційних поступів в аграрній галузі належать корифеям української науки О. Гудзинському [1], Г. Калетніку [4], П. Саблуку [7]. Проблемні питання щодо досліджень фінансово-економічних проблем та інвестиційного розвитку щодаля вдосконалюються провідними вченими-економістами М. Кисіль [9], В. Курило [5], І. Назаренко [6], О. Шпикуляк [7]. Попри їх високо оцінений внесок у розвиток науки питання потребують розвитку, що й зумовило актуальність теми публікації.

Постановка завдання. Метою статті є визначення ролі інвестування у розвиток аграрного сектору економіки держави, впливу іноземного інвестування та ролі капітальних інвестицій у соціально-економічних перетвореннях галузі, виявлення проблем інвестиційної діяльності та окреслення шляхів їх подолання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні аграрна галузь позиціонується як системоутворюючий складник національної економіки, що формує продовольчу та у визначених межах економічну, екологічну й енергетичну безпеку. Упродовж останніх років вітчизняна економіка підтримується переважно за рахунок аграрної галузі. Для повноцінної роботи підприємства сільського господарства потребують фінансування своєї поточної діяльності, упровадження новітніх технологій, страхування наявних ризиків, розбудови торговельної та транспортної інфраструктури. Із цією метою використовуються власні та залучені фінансові ресурси.

Представлена значна кількість фінансових інструментів на фінансовому ринку України дає змогу представникам аграрного бізнесу вибрати нові шляхи фінансування з метою їх конкурентоспроможного розвитку. Згідно з даними профільного міністерства, виручка від експорту української аграрної продукції за результатами 2021 р. становила 27,8 млрд дол. США, або 41% загальноукраїнського експорту. Порівняно з 2020 р. даний показник зріс на 25%. Щодо імпортих поставок в Україну агропромислової продукції, то імпортна виручка значно менша за експортну: у 2021 р. було імпортовано такої продукції на суму 7,7 млрд дол. США, що становить 11% усього українського імпорту. Попри все спостерігається зростання на 19% порівняно з показником аграрного імпорту 2020 р., що дає підстави стверджувати: агросектор залишився однією з ключових галузей у зовнішньоекономічній діяльності України.

Протягом 2020 р. аграрний сектор забезпечував 16% національного ВВП та робочими місцями 19% працездатного населення.

Основою сільського господарства є рослинництво, що становить 76% загального обсягу сільськогосподарської продукції. Тваринництво ж становить 24%. Сучасний стан розвитку аграрної галузі супроводжується структурними змінами частки питомої ваги у валовій продукції сільського господарства на користь галузі рослинництва, відповідно, відбувається занепад тваринницької галузі. Зміна структури основних галузей, які забезпечували попит на сільськогосподарську продукцію на ринку продовольчої продукції, призвела до скорочення виробництва молока та м'яса.

Тваринництво є недооціненою галуззю в аграрному секторі України. Середньорічний темп зростання виробництва тваринництва за останні 10 років був низьким – 0,4%. Темпи зростання виробництва рослинництва, навпаки, становлять 4,8%.

Із метою стимулювання залучення інвестицій у галузь тваринництва в рамках бюджетної програми КПКВК 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» передбачено підтримку, зокрема за напрямками:

- державна підтримка розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції (Постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 107). Виходячи із зазначеного напрямку підтримки, суб'єктам господарювання надається часткове відшкодування вартості об'єктів на безповоротній основі в розмірі до 50% вартості (без урахування податку на додану вартість), а сільськогосподарським кооперативам – до 70% вартості (без урахування податку на додану вартість), у тому числі вартості обладнання, побудованих або реконструйованих і прийнятих в експлуатацію у листопаді-грудні минулого року та січні-жовтні поточного року закінчених будівництвом об'єктів для утримання (вищівування та розведення) сільськогосподарських тварин, птиці, об'єктів аквакультури (на рибницьких господарствах), доїльні зали, підприємства з переробки сільськогосподарської продукції (зокрема, для виробництва харчових продуктів м'ясних, рибних, молочних) та побічних продуктів тваринного походження, що належать до II і III категорій;

- фінансова підтримка заходів в агропромислового комплексу шляхом здешевлення кредитів (Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 300). За фінансової підтримки компенсації підлягають відсоткові ставки за: короткостроковими кредитами, залученими для покриття виробничих витрат; середньо- та довгостроковими кредитами, залученими для придбання основних засобів сільськогосподарського виробництва, здійснення витрат, пов'язаних із будівництвом і

реконструкцією виробничих об'єктів сільськогосподарського призначення, а також для будівництва і реконструкції виробничих об'єктів.

Компенсація надається позичальникам щомісячно за фактично нараховані та сплачені відсотки у розмірі 1,5 облікової ставки Національного банку, що діє на дату нарахування відсотків, але не вище розмірів, передбачених кредитними договорами, зменшеними на 5 відсоткових пунктів.

Станом на 2020 р. для компенсації суб'єктам господарювання АПК за фактично сплачені відсотки за користування кредитами було спрямовано кошти в сумі майже 902 млн грн. Кошти отримали понад 3,5 тис позичальників, які подали заявки до уповноважених банків.

Працювати ще продуктивніше й досягати кращих показників дасть змогу нарощування інвестицій в українську аграрну галузь. Сьогодні український уряд заохочує іноземних інвесторів вкладати кошти в аграрний бізнес держави. Для підтримки іноземних інвестицій створено офіс Національної інвестиційної ради, який забезпечує розбудову інституційного потенціалу та залучення інвестицій. Він є спеціально сформованим органом для діалогу між бізнесом, міжнародними інвесторами та офіційними органами державної влади в Україні. Також Україною сформовано досить міцну систему захисту прав іноземних інвесторів. Дотримання державних гарантій захисту іноземних інвестицій допоможе забезпечити сприятливий інвестиційний клімат, залучити більше доходів у бюджет країни, при цьому повною мірою захищаючи інтереси іноземних інвесторів. Гарантованими є стабільні умови для здійснення іноземцями інвестиційної діяльності, додержання їхніх законних прав та інтересів, повне збереження іноземних інвестицій. Нині на державному рівні сформовано пріоритетні групи галузей для реалізації інвестиційних проєктів: машинобудування, транспорту, енергетики, сільського господарства, виробництва продуктів харчування, переробної промисловості. Запрошуються компанії до взаємовигідної співпраці, де пропонуються: прийнятні умови для ведення бізнесу; вдале географічне положення для побудової логістики; робоча сила; ринки збуту та всебічна підтримка уряду. Створено сприятливий економічний клімат для залучення стратегічних інвесторів в економіку України. Для цього був прийнятий Закон України «Про Державну підтримку інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями в Україні» [3], також схвалено пакет підзаконних актів, які необхідні для практичного впровадження механізмів чинної державної підтримки. Уважаємо, що це ніщо інше, як чіткі меседжі міжнародному бізнесу про готовність до реалізації спільних проєктів і надання підтримки інвесторам на державному рівні. Прийнятий Закон передба-

чає підтримку інвесторів, які реалізують інвестиційні проєкти та створюють нові робочі місця.

В аграрній галузі України станом на 2021 р. працювали найбільші іноземні компанії: Fromageries Bel, Louis Dreyfus, AgroFeed Kft., Limagrain, Grain Alliance, Glencore Agriculture Limited, Risoil S.A., Vdderstad, Sierenz.

Можна констатувати, що агросектор – сфера, у якій присутня невелика кількість іноземних інвесторів, адже порівняно з низкою інших галузей вона є досить складною та високоризикованою сферою бізнесу з практично неможливим відтоком капіталу. Традиційно агросектор називають локомотивом української економіки. І не дарма. Удаючись до аналітичних даних з 2010 р., він зробив потужний стрибок уперед: висока ефективність та продуктивність виробництва, суттєві інвестиції в людський капітал та сучасні технології – усе це зіграло на руку українській сільській промисловості, зробивши галузь ще більш прибутковою та перспективною для інвесторів. У будь-якому разі необхідний сприятливий інвестиційний клімат, за якого внутрішні ресурси будуть мобілізовані й ефективно вкладені в агропромислове виробництво [6, с. 138].

Швидко залучення та оптимальне використання інвестицій – найшвидший шлях до піднесення економічного розвитку держави на новий рівень, зокрема інвестиційний. Продумана інвестиційна політика забезпечує її учасників сприятливими нормативно-правовими та економічними умовами для вкладення інвестицій в економіку держави, зосереджуючи їх інвестиційну спрямованість. Ефективний розвиток сільськогосподарських підприємств України неможливий без істотного збільшення обсягів інвестицій, потрібно вибрати найбільш ефективні джерела фінансування.

Сьогодні досить гостро стоїть питання фінансування, тому варто проаналізувати динаміку розвитку капітальних інвестицій, що зумовлює детальне дослідження визначення сутності та функцій інноваційної діяльності, створення сприятливих умов для розвитку, поступальних результативних зрушень, підвищення якісних показників господарської діяльності, забезпечення конкурентоспроможного середовища в розрізі задіяння капітальних інвестицій (табл. 1).

Із проведеного аналізу можемо зробити висновок про те, що спостерігається позитивна динаміка капітальних інвестицій в економіку України у цілому починаючи з 2010 р., оскільки спостерігається досить високий приріст інвестицій майже кожного наступного року. Але частка капітальних вкладень у сфері сільського господарства має, на жаль, тенденцію до щорічного скорочення, особливо воно спостерігається у 2019 р. порівняно з попередніми роками. Стверджувальним фактом є нестабільні чинники макроекономічного та полі-

Задіяння капітальних інвестицій в економіку України за 2010–2020 рр.

Показник	Роки						
	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Капітальні інвестиції в економіку, млрд грн	180,6	273,11	359,22	448,46	578,73	623,98	508,22
Капітальні інвестиції в сільськогосподарство, млн грн	10,8	29,31	50,48	64,24	66,10	59,12	50,67
Питома вага інвестицій у сільськогосподарство, %	6,0	10,6	14,05	14,33	11,42	9,48	9,97

Джерело: систематизовано автором на основі [2]

тичного стану країни, початок глобальної світової економічної кризи, пандемії COVID-19, обмеження купівельної спроможності населення, девальвація національної валюти, низькі показники ефективності діяльності аграрного сектору.

Удаючись до тверджень наукового дослідника ННЦ «Інститут аграрної економіки» М. Кисіль щодо поступального зростання капітальних інвестицій, варто акцентувати, що знаковими є показники зростання капітальних інвестицій в аграрне виробництво і харчову промисловість на 13,1% за період січня-вересня 2021 р. порівняно з відповідним періодом попереднього року, а отже, поглиблення інвестиційної кризи було призупинено. При цьому зростання обсягів вкладень було досягнуто лише в аграрному секторі економіки, тоді як у харчовій промисловості, навпаки, відбувався їх спад. І виходячи з наукових розвідок науковця, індекси змін обсягів капітальних інвестицій у відсотках за січень-вересень 2021 р. до відповідного періоду минулого року були такими:

- сільське господарство і мисливство – 119,7%;
- лісове господарство – 331,0%;
- рибне господарство – 121,5%;
- харчова промисловість – 95,3% [9].

Отже, сільське господарство не лише зберігає пріоритетність для інвестування, а й посилює своє позиціонування в продовольчих секторах економіки держави. Для того щоб міцно стояти, аграріям необхідно здійснювати вкладення в основний капітал. В останні роки підтримка економічного розвитку країни була спрямована на залучення іноземних інвестицій.

За інформаційною довідкою Національного банку України, у підсумковий лаг часу 2020-2021 рр. найбільшим іноземним інвестором в Україну є Кіпр. Компанії, зареєстровані у цій країні, інвестували в Україну 14,958 млрд дол. США. На другому місці - Нідерланди (10,005 млрд дол. США), на третьому - Велика Британія (2,953 млрд дол. США).

Накопичені прямі іноземні інвестиції, їх обсяг в економіці України протягом досліджуваного періоду розглянемо в табл. 2.

Протягом аналізованого періоду домінуючими країнами з іноземного інвестування є Кіпр (28,9 в. п.), Нідерланди (21,6 в. п.), Велика Британія (6,47 в. п.). Беззаперечно, прямі іноземні інвестиції мають спрямовуватися на інвестиційний розвиток усіх галузей економіки в Україні, особливо сільського господарства, оскільки кожний третій долар, який надходить у країну, генерується за рахунок експорту сільськогосподарської продукції, кожен п'ятий українець працює у сільському господарстві та робить значний внесок у ВВП (у 2020 р. забезпечено 16%).

За сучасних фінансових умов ведення агробізнесу конкуренція може бути представлена як економічний процес взаємодії та боротьби товаровиробників за покупців і збільшення своєї частки на ринку або суперництво між виробниками чи поставальниками товарів та послуг за найвигіднішими умовами виробництва, збуту, одержання валютної виручки та найбільшої кількості робочих місць.

У цьому контексті доцільно розглянути рівень розвитку економічної діяльності, визначити, яке

Таблиця 2

Надходження прямих іноземних інвестицій країн світу в економіку України, 20015–2019 рр., млн дол. США

Країна	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019
Австрія	1648,7	1559,8	1099,9	1038,8	1150,0
Велика Британія	2153,4	1790,3	1947,0	1944,4	2131,0
Нідерланди	6887,3	6090,3	6028,4	6395,0	7118,2
Німеччина	2110,6	1604,9	1564,2	1682,9	1701,4
Кіпр	11971,6	9894,8	8785,5	8932,7	9542,1
Франція	1341,9	1299,1	615,6	723,4	744,4
Усього інвестицій з усіх країн	38356,8	32122,5	31230,3	31606,4	32911,0

Джерело: систематизовано автором на основі [2]

місце займає Вінницька область у забезпеченні розвитку держави. За підсумками фінансово-господарської діяльності аграрна галузь Вінниччини в останні роки демонструє високі темпи розвитку та вагомі фінансово-економічні результати господарювання (табл. 3).

Щодо обсягу прямих іноземних інвестицій, що зайшли в економіку Вінницької області, станом на 01.01.2020 вони становили 236,7 млн дол. США, з яких 83,7 в. п. від загального акціонерного капіталу – надходження з країн ЄС (192,8 млн дол. США) та 38,5 млн дол. США – надходження з інших країн світу. Сприятливий інвестиційний клімат Вінниччини високо оцінили, інвестувавши кошти у створення на території області потужних підприємств із високими міжнародними стандартами виробництва, Польща, Австрія, Кіпр, Франція, Німеччина, Ізраїль.

Ядром аграрної галузі Вінницької області є один із найпотужніших у державі агропромислових комплексів, основу якого становлять 841 сільськогосподарське підприємство, 1 893 фермерські господарства, 274,4 тис особистих селянських господарств, серед яких і підприємства переробної промисловості АПК (табл. 4).

Зміни в кількісному та відсотковому вимірах можна пояснити нестабільністю й активізацією структурної перебудови економіки: гнучкість МСБ дає змогу швидко переорієнтуватися на найбільш перспективні і прибуткові види економічної діяльності, високим рівнем диверсифікації (багатопротиповності) підприємств, прагненням їх до максимальної самостійності.

Агропереробка є однією з галузей, яка підпадає під дію Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями в Україні». Головними умовами є інвестиції обсягом не менше 20 млн євро протягом п'яти років та створення понад 80 робочих місць. Серед форм державної підтримки: звільнення від сплати

податків, звільнення від оподаткування ввізним митом, будівництво об'єктів суміжної інфраструктури, надання в користування земельної ділянки на пільгових умовах. Ukraine Invest визначено уповноваженою установою для супроводу інвесторів під час подачі заявок та в ході реалізації інвестиційного проєкту в Україні [3].

Аграрний сектор Вінницької області станом на 01.12 2021 займав перше місце за обсягами виробництва продукції сільського господарства, виробництва (реалізації) м'яса, за чисельністю поголів'я птиці. У структурі валової продукції сільського господарства лівова частка (68 в. п.) належить продукції тваринництва, виробництву молока, чисельності поголів'я корів. Вражаючим є той факт, що типізовані агроформування сьогодні займають лідируючі позиції на ринку завдяки новим підходам до ведення бізнесу. Агрофірма «Ольгопіль» запустила в експлуатацію новий завод Villa Milk із виробництва молочної продукції під однойменною торговою маркою. Потужності молокопереробного комплексу знаходяться у селі Каташин Чечельницького району Вінницької області. Особливість підприємства – його виробництво: тут займаються і вирощуванням кормів, і утриманням поголів'я молочного стада, а також переробляють молочну сировину.

Сучасний фермерський комплекс європейського зразка з автоматизованим процесом доїння та високотехнологічний молокопереробний завод працюють на обладнанні ізраїльської фірми Tessa. Ізраїльський стартап Remilk провів черговий раунд залучення капіталу, були враховані всі стандарти та міжнародні вимоги щодо якості та безпечності виробництва харчових продуктів. Компанія Villa Milk має завершений цикл виробництва молочної продукції – від лану до полиці в магазині.

Велике значення має впровадження інновацій безпосередньо в галузі молочного скотарства (сировинна база), адже якість сировини – запо-

Таблиця 3

Капітальні інвестиції Вінницької області за видами активів за 2015–2020 рр. (тис грн)

Досліджуваний період, (роки)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Усього	7372954	8301879	11744065	17626523	15724889	13601513
Із них:						
інвестиції в матеріальні активи	7335917	8227732	11612619	17448794	15500025	13437049
будівлі житлові	1277093	1110368	1298651	1574574	1512015	1198610
будівлі нежитлові	1442149	1137888	1866778	4282096	3452698	2626996
інженерні споруди	662648	736405	1063879	1690776	2267294	2353736
машини, обладнання та інвентар	3202181	3800442	5167896	7274913	5829255	5006534
транспортні засоби	446101	1001166	1708620	1979623	1693880	1581318
земля	48862	74080	32923	56014	100809	76105
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	125179	167339	215081	239268	221682	208970
інші матеріальні активи	131704	200044	258791	351530	422392	384780
інвестиції в нематеріальні активи	37037	74147	131446	177729	224864	164464

Джерело: систематизовано автором на основі [8]

Кількість підприємств переробної промисловості АПК Вінницької області за типізованим поділом (2015–2019 рр.)

Досліджуваний період (роки)	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства		З них мікропідприємства	
	од	В.п. до загального показника	од	В.п. до загального показника	од	В.п. до загального показника	од	В.п. до загального показника
2015	5	1,8	41	14,6	234	83,6	179	63,9
2016	6	2,4	41	16,4	203	81,2	147	58,8
2017	7	2,6	50	18,4	215	79,0	164	60,3
2018	6	2,2	49	17,8	220	80,0	168	61,1
2019	7	2,5	50	17,8	224	79,7	168	59,8
Відхилення 2019-2015 рр. (+,-)	2	0,7	9	3,2	-10	-3,9	-11	-4,1

Джерело: систематизовано автором на основі [8]

рука реалізації розроблених інноваційних заходів, передусім це нарощування селекційно-генетичного потенціалу тварин на основі використання високопродуктивних порід і біотехнологічних систем розведення ВРХ та підтримка ОСГ та ФГ. Продуктивність молочного підприємства становить 5 т молока за зміну. Із нього виробляють до десяти видів молочної продукції [11]. Завершений цикл виробництва дасть можливість вирішити низку завдань:

- забезпечення молокопереробних підприємств високоякісною сировиною;
- зменшення собівартості виробництва;
- створення додаткових робочих місць на селі;
- розвиток галузі тваринництва;
- зростання ВВП.

Також трендовим питанням у сучасних умовах є альтернативна відновлювана енергетика. На території Теплицької територіальної громади побудовано завод «ТОВ «Німецько-Українське Підприємство «Браун Індастріал Технолоджи (БІТ)» спільно з місцевим комунальним підприємством «Житлокомунсервіс-Т». У будівництво заводу інвестор вклав 140 млн грн. Ще 60 млн грн – частка комунального підприємства.

Працюватиме завод за передовою технологією у галузі переробки відходів і альтернативної відновлюваної енергетики. Це дасть можливість переробляти відходи майже повністю. Інертні залишки, які підлягатимуть захороненню, становитимуть лише 2-8%.

Залишок від процесу переробки органічних відходів (біогумус) використовуватимуть в аграрному секторі, реалізовуватимуть на внутрішньому ринку та на експорт.

Біопаливо та біохімічні речовини, вироблені із сільськогосподарських відходів, відіграють ключову роль у зменшенні нашого вуглецевого сліду [12].

Уведено в експлуатацію першу чергу біогазової електростанції потужністю 3,2 МВт на базі ТзОВ «Юзефо-Миколаївська АПК». Голландська

технологія отримання біогазу дає змогу переробляти не лише відходи, а й вторинні матеріальні ресурси агропромислового виробництва з коефіцієнтом трансформації понад 75%. Це перша біогазова електростанція в Україні, яка побудована і оснащена українським технологічним обладнанням, на 65% виробленим за закордонними європейськими ліцензіями. Обладнання виготовлено Козятинським машинобудівним підрозділом Української технологічної компанії. Біогазовий комплекс перероблятиме мелясу, гичку, пожнивні залишки, силос, а головне – жом даного підприємства та інших цукрових заводів області. Подібні інвестиції та успішна комерціалізація нових технологій європейських компаній окрім значного скорочування парникових газів нададуть великі економічні можливості для аграрного бізнесу як області, так і країни.

Найбільш реалізованими інвестиційними проектами у 2019-2020 рр. ВП «Біогаз Ладижин» ТОВ «Вінницька птахофабрика» із будівництва і черги комплексу з отримання біогазу з вкладенням прямих іноземних інвестицій у сумі 20 млн євро [12].

В Україні частка біоенергетики зросла на 26% за 2020 р. і заміщує 5,2 млрд м³ природного газу на рік. Обсяг загального постачання первинної енергії з біопалив та відходів зріс на 26% і становив 4,2 млн т н. е. у 2020 р. (проти 3,3 млн т н. е. у 2019 р.). Так, у структурі виробництва електроенергії з ВДЕ у 2020 р. частка біопалив становила 4,3%, тоді як у 2019 р. – 3,1%.

У 2020 р. в біоенергетичні проекти в Україні інвестували близько €2 млрд. У перспективі Україна може використати механізм надання 10-річних кредитів під ставку 0% для будівництва біогазових станцій і часткове виробництво органічних добрив. Для процесу виробництва біогазу аграрію потрібно придбати дороге імпортне обладнання. У Європі для цього виділяють кредити. Однак в умовах дефіцитного бюджету Україні можна як нововведення запозичити досвід Німеччини, яка гарантувала 100% компенсації з бюджету на встановлення

сонячних панелей на тваринницьких комплексах. Важливим кроком є певні інвестиційні ресурси [12].

Інвестиційні ресурси у поєднанні з грамотно сформованим інвестиційним планом розвитку здатні створити економічне диво в середніх за розміром підприємствах аграрного сектору області.

Вагому роль для оцінки інвестиційного клімату АПК України відіграють іноземні інвестиції.

Інвестиції в підприємства АПК є одним із важливих індикаторів об'єктивної оцінки реального стану розвитку економіки та характеризують загальном довіру до неї з боку бізнесу та інвесторів. Для цього країні потрібні впровадження інноваційних технологій у виробництво, більш активне залучення інвестицій, а також постійна увага та підтримка з боку держави для розвитку сільського господарства України.

Висновки з проведеного дослідження.

Можемо зазначити, що відродження і розвиток українського села, стабільність та соціально-економічний добробут сільського населення неможливі без чітко сформованої стратегії. Одним зі стратегічних напрямів розвитку сільських територій є саме оздоровлення аграрного сектору шляхом інноваційних підходів, щоб стати дійсним господарем на батьківщині. Цей напрям розвитку нелегкий, потребує новітніх підходів і продуманих інвестиційних вкладень. Усе це уможливить використання переваг великого товарного виробництва та врахування інтересів сільських товаровиробників, сприяючи відродженню селянина як господаря виробництва, реального власника засобів виробництва й виробленої ним продукції і, як результат, розвитку сільських територій України та забезпечення їх енергетичної та продовольчої незалежності. Інноваційно-інвестиційний розвиток є єдиною реальною основою соціально-економічних перетворень на селі, виходу на нову траєкторію розвитку та конкурентоспроможності вітчизняного продукту.

Створення нової системи розвитку аграрного сектору забезпечить динамічний розвиток галузі. Головою метою має стати постійний пошук фінансового забезпечення поступального розвитку, оновлення енергоощадних технологій і широке використання наукових розробок.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гудзинський О.Д. Формування системи інвестиційного забезпечення стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнічного університету*. 2013. № 4. С. 5-8.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.11.2021).
3. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20> (дата звернення: 12.11.2021).

4. Калетник Г.М. Науково-навчально-виробничий комплекс як концепція механізму переходу агропромислового виробництва на інновації-модель господарювання. *Економіка АПК*. 2013. № 9. С. 5-11.

5. Курило В.І. Про зміст і співвідношення деяких аграрних дефініцій. *Економіка АПК*. 2014. № 2. С. 87-92.

6. Назаренко І.М. Аналіз інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств регіонів України. *Проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 136-143

7. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект : монографія / П.Т. Саблук, О.Г. Шпикуляк, Л.І. Курило та ін. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2010. 706 с.

8. Статистичний щорічник Вінниччини. Показники балансу підприємств за видами економічної діяльності. URL: <https://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/arhiv2019> (дата звернення: 12.11.2021).

9. Агропортал Agropolit. com. URL: <https://agropolit.com/news/20874-v-ukrayini-pochali-zrostaty-investitsiyi-v-agrosektor-ekspert> (дата звернення: 12.11.2021).

10. Національний банк України. Розвиток фінансового сектору. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy> (дата звернення: 12.11.2021).

11. Мультимедійна платформа «Агробізнес сьогодні». URL: <http://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/23817-ahrofirma-olhopil.html> (дата звернення: 12.11.2021).

12. Інвестиційний портал Вінниччини. URL: <https://www.vinnitsa.info/news/na-vinnychchini-peretvoryuvaty-mut-na-biohaz> (дата звернення: 12.11.2021).

REFERENCES:

1. Hudzynskiy O.D. (2013) Formation of the Investment Support System for Strategic Development of Agricultural Enterprises [Formation of the system of investment support for strategic development of agricultural enterprises / Sb. sciences Ave Tavria State Agrotechnical University]. *Zb. nauk. pr. Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnichnogo universytetu*, no. 4, pp. 5-8. (in Ukrainian)
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 10 November 2021).
3. Zakon Ukrainy «Pro derzhavnu pidtryмку investytsiinykh proektiv iz znachnymy investytsiaymy v Ukraini» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20> (accessed 10 November 2021).
4. Kaletnik H.M. (2013) Naukovo-navchalno-vyrobnychiy kompleks yak kontseptsiiia mekhanizmu perekho-du ahropromyslovoho vyrobnytstva na innovatsi- inu model rozvytku [Scientific-educational production complex as a concept of the mechanism of transition of agro-industrial production to innovation-model of management]. *Ekonomika APK*, no. 9, pp. 5-11. (in Ukrainian)
5. Kurylo V.I. (2014) Pro zmist i spivvidnoshennia deiakykh ahrarnykh definitysii [On the content and the coincidence of some agrar definitions]. *Ekonomika APK*, no. 2, pp. 87-92. (in Ukrainian)
6. Nazarenko I.M. (2015) Analiz investytsiinoho zabezpechennia silskohospodarskykh pidpriemstv

rehioniv Ukrainy. *Problemy ekonomiky*, no. 4, pp. 136-143 (in Ukrainian)

7. Sabluk, P.T. & Shpykuliak, O.H. & Kurylo, L.I. (2010). *Innovatsiina diialnist v ahrarnii sferi: instytutsionalnyi aspekt* [Innovative activities in the agrarian sector: the institutional aspect]. Kyiv: NNTs«IAE». 706 p. (in Ukrainian)

8. *Statystychnyi shchorichnyk Vinnychchyny. Pokazyky balansu pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti*. URL: <https://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/arhiv2019.html> (accessed 10 November 2021).

9. Ahroportal Agropolit. com. URL: <https://agropolit.com/news/20874-v-ukrayini-pochali-zrostati-investitsiyi-v-agrosektor--ekspert> (accessed 10 November 2021).

10. Natsional'nyj bank Ukrainy. *Rozvytok finansovoho sektoru*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy> (accessed 10 November 2021).

11. Mul'tymedijna platforma «Ahrobiznes S'ohodni» URL: <http://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/23817-ahrofirma-olhopi> (accessed 10 November 2021).

12. Investytsijnyj portal Vinnychchyny. URL: <https://www.vinnitsa.info/news/na-vinnychchyni-peretvoryuvatymut-na-biohaz> (accessed 10 November 2021).

НОТАТКИ

Наукове видання

**ПРИЧОРНОМОРСЬКІ
ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ**

Науковий журнал

Випуск 72

Частина 2

Коректура • *Ю. Никитенко*

Комп'ютерна верстка • *Ю. Войтюк*

Формат 60x84/8. Гарнітура Arimo.
Папір офсетний. Цифровий друк. Обл.-вид. арк. 16,79.
Ум. друк. арк. 17,90. Підписано до друку 29.12.2021. Наклад 100 прим.

Видавництво і друкарня - Видавничий дім «Гельветика»
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.